

A KESZTYŰ ÖT UJJA – TÍZ KICSI INDIÁN

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
hallássérült tanulók
együttneveléséhez

SZÖVEGÉRTÉS- SZÖVEGALKOTÁS

Alap-IV.2.2-AdN

A modult készítette:

Sósné Pintye Mária

Az adaptációt készítette:

Dr. Váry Ágnes, Köntösné Lőrincz Eszter

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

A modul célja	Testfogalom, testséma fejlesztése, egyes testrészek mozgásának, helyzetének tudatosítása, finommotorika-fejlesztés, ujjak mozgásának lazítása
Időkeret	10 perc
Ajánlott korosztály	6–9 évesek
Modulkapcsolódási pontok	<p><i>Tágabb környezetben</i> Énkép, önismeret Írás-olvasás előkészítése</p> <p><i>Szűkebb környezetben</i> Direkt testtudatfejlesztés Mozgásfejlesztés</p> <p><i>Ajánlott megelőző tevékenységek</i> Mozgásfejlesztő modulok</p> <p><i>Ajánlott követő tevékenységek</i> Direkt testtudatfejlesztő modulok Finommotorika modulok</p>
A képességfejlesztés fókuszai	Testtudatfejlesztés, mozgáskoordináció-fejlesztés, finommotorika-fejlesztés, tapintásfejlesztés

AJÁNLÁS

Mindaz, ami az ajánlásban és a megfigyelési szempontok között szerepel – első látásra – gyakran komplikáltabb, mint maguk a gyakorlatok. Azt a munkamódszert ajánljuk, hogy mielőtt az ajánlást és a megfigyelési szempontokat elolvasná, és esetleg megijedne attól, mi mindenre fontos figyelnie, a gyakorlatokat próbálja ki gyerekek nélkül, otthon (ha van, a javasolt verssel együtt). Amikor már gördülékeny a mozgás és szöveg összhangja, valamint úgy érzi, hogy a gyerekeknek is be tudja mutatni, olvassa el a módszertani ajánlást. Nem kell törekednie arra, hogy annak minden részletét megjegyezze, csak egyszerűen próbálja ki a gyerekekkel. Az első kipróbálások után is csak arra keressen választ a megfigyelési szempontok között és az ajánlásban, amilyen problémával saját osztályában találkozott. Ezt szükség szerint megteheti minden gyakorlás után, így egy idő után a legtöbb javaslat „életre kel”, és világosan fogja látni, mikor mire fontos figyelnie tanítványai között.

A két rövid ujj-játék megvalósítása körülbelül 10-15 percet vesz igénybe, a gyakorlatokat célszerű napi rendszerességgel 3-4 hétig végezni a gyermekeknek, hogy ujjuk mozgékonyá és jól koordinálttá váljanak. Hatásfoka úgy növelhető, hogy 3-4 hét elteltével másik finommotorika-, illetve indirekt testtudatgyakorlattal váltjuk fel, és így tovább, a folyamatot pl. négyszer-öttször 4 hétre tervezve.

A gyakorlatok bevezetésénél célszerű az első napon egy gyakorlattal kezdeni, majd a következő napon a másodikat bevezetni. A gyakorlás további napjain már az egész sem tesz ki 15 percnél többet.

Ezeket a feladatokat a többitől eltérően az osztály megnyugtatására is végezhetjük, tehát az óra menetében ott alkalmazzuk, ahol éppen szükség van rá, fegyelmezés helyett.

A feladatokat célszerű 1. és 2. osztályban egyaránt végezni az írásmozgás előkészítésére és a testséma további differenciálására.

A tanárnak a fejlesztés mellett diagnosztikus lehetőséget is nyújt annak felméréséhez, hogy mennyire vannak tisztában növendékei saját testükkel, mennyire képesek irányítani saját mozgásukat.

A gyakorlatot mindkét kézzel végezhetjük, függetlenül attól, hogy a gyermeknek melyik a domináns keze, hiszen a dominanciára nincs hatása. Amennyiben a két kézzel való végzés nehéznek bizonyul (pl. rossz bilaterális integráció), akkor először egyik, majd másik kézzel végezzék a gyakorlatot külön-külön, majd mikor már gördülékenyen megy egy kézzel, próbálják meg két kézzel is.

A gyakorlat elengedhetetlenül fontos azoknak a tanulóknak, akik szinte görcsös, vagy túl laza, esetleg helytelen ceruzafogással rajzolnak, írnak.

TÁMOGATÓ RENDSZER

A feladat hatásmechanizmusának jobb megértéséhez a tanítói kézikönyv mozgásról és finommozgásokról, a testtudatról és térérzékelésről szóló fejezeteinek tanulmányozása nyújt segítséget. A digitális változatban az egyes mozgásformák rövid videofilm-bemutatása is segíti a felkészülést.

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK

Az ujjgyakorlatok lényege, hogy az ujjak minél inkább egymástól függetlenül, koordináltan mozogjanak, valamint könnyedén, feszültségek nélkül legyenek képesek létrehozni azokat a pozíciókat, amelyek a helyes ceruzafogáshoz kellene. Nem szabadna anélkül gyermekeket írni tanítani, míg nem győződünk meg róla, hogy képes a helyes ceruzafogásra, mert egy rosszul automatizálódott mozgás később nagy feszültségeket okozhat a gyermekben.

- Vajon mennyire tudja a gyermek egyenként mozgatni az ujjait, vagy összecukott ökléből kiemelni egy ujját?
- Helyes izomtónussal működik-e az oppozíciós helyzet? (Amikor a hüvelykujj és a többi ujj egyenként szembekerül egymással.)
- Tudja-e koordináltan mozgatni és váltani az ujjait az oppozíciós helyzetben?
- Csukott szemmel is meg tudja csinálni a gyakorlatot?
- Az eddigi megfigyelések alapján hogyan fogja a ceruzáját?

A gyakorlatok sorrendje egyben nehézségi sorrendet is jelent. A „Kesztyű öt uja” az ujjak izolált mozgatását, a „Tíz kicsi indián” a két kéz együttműködését és az izolált mozgatást együtt szolgálja.

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

OSZTÁLYMUNKA

A gyermekek a helyükön ülnek. A tanító jól láthatóan, a mozdulatokat pontosan megformálva mutatja, a gyermekek pedig vele együtt végzik a gyakorlatot.

1. A KESZTYŰ ÖT UJJA

A gyermekek az egyik tenyerüket az asztalra helyezik úgy, ahogyan az a legkényelmesebb. A tanító elkezd a mesét, egyben mutatja is a kezével.

– *Egy kiránduló leejtett egyszer egy kesztyűt az erdőben. Jó meleg bundakesztyű volt. Az állatok körülállták, és azt gondolták, de kényelmes, meleg lakás lenne ez!*

A gyermekek most az ujjukkal is követik a mesét, amelyik ujjról szó van, azt egy pillanatra felemelik az asztalról, és megmozgatják.

– *Az állatok elhatárolták hát, hogy beköltöznek. A veréb a hüvelykujjába, a pocok a mutatóujjába, a béka a középső ujjába, a szarvasbogár a gyűrűsujjába, és az öreg rövidlátó hangya a kisujjába.*

A gyermekek most a megfelelő ujjukkal söprögető mozdulatokat tesznek.

– *Először is kitakarítottak, söprögettek. A veréb a hüvelykujjában. A pocok a mutatóujjában. A béka a középső ujjában. A szarvasbogár a gyűrűsujjában, és az öreg rövidlátó hangya a kisujjában.*

A következő résznél körbekavargató mozdulatokat tesznek a gyermekek a megfelelő ujjukkal. – *Azután vacsorát főztek. A veréb mákos tésztát a hüvelykujjában. A pocok pörköltet a mutatóujjában. A béka húslevest a középső ujjában. A szarvasbogár rántott húst a gyűrűsujjában. Az öreg rövidlátó hangya tejbegrízt a kisujjában.*

A következő részben a megfelelő ujj emelkedjen fel az asztalról, majd lassan süllyedjen vissza. – *Amikor készen lettek és megették a vacsorát, annyira elfáradtak, hogy lefeküdtek aludni. Csak úgy emelkedett-süllyedt a paplan, ahogy szuszogtak az ágyban. A veréb a hüvelykujjában. A pocok a mutatóujjában. A béka a középső ujjában. A szarvasbogár a gyűrűsujjában. Az öreg rövidlátó hangya a kisujjában.*

Most a másik kezünkkel is megismételjük a játékot.

Mivel több héten játsszák a gyermekek ezeket a kedves gyakorlatokat, nagyothalló gyermekünk részére érdemes a történetet képes-rajzos formában is eléteni, hiszen nemcsak az a célunk, hogy utánozza és jól megvalósítsa a mozgássorokat, hanem egyben szövegértési kompetenciáját is fejleszteni szeretnénk.

2. TÍZ KICSI INDIÁN-JÁTÉK

A kezeket magunk előtt összekulcsoljuk, úgy, hogy a hüvelykujjunk az arcunk felé néz. Lehetőleg ne támaszkodjon, könyököljön egy gyermek sem! Majd a két hüvelykujjat kinyitjuk, és egymásra fektetjük.

Két kicsi indián összetalálkozott. – A két hüvelykujj egymás mellé csúszik, mindkét irányban, mintha két pusztit adnának egymásnak. – *Adtak pusztit jobbról, adtak pusztit balról, majd tapsikoltak.* – A tapsikolás szóra csak a két hüvelykujjal tapsolnak.

Majd a két mutatóujj is találkozik, ekkor már négy ujj játszik. – *Négy kicsi indián összetalálkozott, adtak pusztit jobbról, adtak pusztit balról. Majd tapsikoltak.*

Ezután hat, majd nyolc, majd tíz indián is mindig ugyanazt tette. – *Hat kicsi indián összetalálkozott, adtak pusztit jobbról, adtak pusztit balról és tapsikoltak. Nyolc kicsi indián összetalálkozott, adtak pusztit jobbról, adtak pusztit balról és tapsikoltak. Tíz kicsi indián összetalálkozott. Adtak pusztit jobbról, adtak balról és tapsikoltak.*

A tíz kicsi indiánnál ügyeljünk arra, hogy csak az ujjak tapsikoljanak, a tenyerek ne nyíljanak ki.

Saját adaptációs kiegészítésem: